

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudců Mgr. Milana Taubera a Mgr. Gabriely Bašné ve věci

nezletilého žalobce: **J. P.**, narozen X, státní příslušnost Ukrajina
bytem X, X
zastoupen zákonnou zástupkyní – matkou M. P., státní
příslušnost Ukrajina, bytem tamtéž
právně zastoupen advokátem Mgr. Pavlem Čížinským
sídlem Baranova 1026/33, Praha

proti
žalované: **Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky**
sídlem Orlická 2020/4, Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí ředitele Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky ze dne 9. 10. 2014, č. j. VZP-14-02323845-D942

takto:

- I. Rozhodnutí ředitele Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky ze dne 9. 10. 2014, č. j. VZP-14-02323845-D942, a rozhodnutí Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky, Ústředí, ze dne 15. 7. 2014, č. j. VZP-14-01591149-D952, se zrušují a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna do 1 měsíce od právní moci tohoto rozsudku zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 9 800 Kč, a to do rukou jeho zástupce Mgr. Pavla Čížinského, advokáta.

Odůvodnění:

I.

Základ sporu

1. Ředitel Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky rozhodnutím ze dne 9. 10. 2014, č. j. VZP-14-02323845-D942 (dále též „napadené rozhodnutí“), zamítl rozklad žalobce proti rozhodnutí Ústředí VZP ze dne 15. 7. 2014, č. j. VZP-14-01591149-D952 (dále též „přezkumné rozhodnutí“), kterým Ústředí rozhodlo ve zkráceném přezkumném řízení o zrušení rozhodnutí Regionální pobočky Praha VZP, pobočka pro hl. m. Prahu a Středočeský kraj, ze dne 18. 11. 2013, č. j. VZP-13-02193599-S877 (dále též „rozhodnutí o určení pojistného vztahu“), s účinností ode dne právní moci rušeného rozhodnutí. Důvodem zrušení rozhodnutí o určení pojistného vztahu byla skutečnost, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s § 2 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění (dále jen „zákon o pojištění“), a § 88 odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „cizinecký zákon“).
2. Rozhodnutím o určení pojistného vztahu Regionální pobočka Praha VZP rozhodla tak, že pojistný vztah žalobce k Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky vznikl jeho narozením dne 17. 4. 2013 a že tímto dnem vznikla i jeho účast na veřejném zdravotním pojištění podle zákona o pojištění. Dále rozhodla, že uvedený pojistný vztah ke dni vydání rozhodnutí trvá. Nakonec uvedla, že tento pojistný vztah zanikne zamítnutím žádosti žalobce o vydání povolení k trvalému pobytu dle § 88 odst. 3 cizineckého zákona, změnou zdravotní pojišťovny nebo ukončením trvalého pobytu na území České republiky.
3. Ředitel v napadeném rozhodnutí uvedl, že při rozhodování o věcech, které nejsou uvedeny v § 53 zákona o pojištění, je orgánem prvního stupně regionální pobočka a orgánem II. stupně nadřízený orgán – ředitel žalované. Pokud nadřízený orgán rozhoduje v prvním stupni, je orgánem I. stupně příslušný odborný útvar Ústředí, neboť ředitel rozhoduje v případech, které nejsou v působnosti rozhodčího orgánu, jako orgán II. stupně. Ředitel dále dospěl k závěru, že nedošlo k překročení lhůty 2 měsíců k zahájení přezkumného řízení, neboť podnět orgánu I. stupně, na němž bylo, aby posoudil, zda jsou dány důvody pro zrušení jeho rozhodnutí v přezkumném řízení, byl nadřízenému orgánu zaslán dne 4. 6. 2014. Odvolací orgán v řízení v jiné věci, a to ve věci nezletilé V. M. shledal důvodnou námitku, že v případě žalobce bylo postupováno rozdílně, pročez uložil orgánu I. stupně, aby se s námitkou vypořádal. Ředitel dále uvedl, že nebyla doplňována spisová dokumentace, a tak bylo možné provést zkrácené přezkumné řízení. Jelikož předmětem přezkumného řízení byla oprava dne vzniku právního vztahu, nikoli rozhodování o jeho vzniku, nedošlo k porušení § 94 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Účinky přezkumného rozhodnutí přitom byly určeny v souladu s § 99 odst. 1 a 3 správního řádu. Nakonec ředitel uvedl, že rodič narozeného cizince, který na území pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu, je povinen podat za narozeného cizince žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu. Rodič narozeného cizince, který na území pobývá na základě povolení k trvalému pobytu, je povinen podat za narozeného cizince žádost o vydání povolení k trvalému pobytu. Narozený cizinec sleduje pobytový status svého zákonného zástupce.

II.

Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

4. Žalobou podanou dne 14. 12. 2014 napadl žalobce nadepsané rozhodnutí. Žalobce odkazuje na § 95 odst. 1 správního řádu s tím, že není přípustné, aby bylo manipulováno s věcnou příslušností. Příslušný byl žalovaný a o oprávněm prostředku mělo v souladu s § 178 odst. 2 správního řádu a zákonem č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky (dál jen „zákon o VZP“), rozhodnout Ministerstvo zdravotnictví.
5. Žalobce dále poukazuje na subjektivní lhůtu dle § 96 odst. 1 správního řádu pro zahájení přezkumného řízení. Žalovaná o důvodu zahájení přezkumného řízení věděla nejpozději dne 13. 1. 2014, kdy ve věci V. M. zaujala opačný názor na výklad § 88 odst. 3 cizineckého zákona, přičemž V. M. ve své žádosti rozhodnutím o určení pojistného vztahu žalobce argumentovala. Ředitel žalované se o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl nejpozději dne 4. 3. 2014, kdy vydal rozhodnutí o odvolání ve věci nezletilé V. M. pod sp. zn. S-ZP-VZP-14-00084092-A8B3, č. j. VZP-14-00498670-D956. V tomto rozhodnutí shledal oprávněnou námitku nezletilé V. M., že bylo rozhodnuto rozdílně ve věci žalobce. Přezkumné řízení tak mohlo být zahájeno nejpozději do 4. 5. 2014, což se nestalo.
6. Žalobce dále namítá, že nebylo možné provést zkrácené přezkumné řízení dle § 98 správního řádu. Zjevnost porušení právních předpisů nelze ztotožňovat s tím, že není třeba provádět důkazy. Žalobce měl dostat příležitost se vyjádřit ke změně právního názoru správního orgánu. Navíc žalovaný argumentuje stanovisky a praxí Ministerstva vnitra, které nejsou obsaženy ve správním spise.
7. Žalobce namítá, že v přezkumném řízení nebyla šetřena jeho práva nabytá v dobré víře. Rozhodnutím o určení pojistného vztahu bylo žalobci přiznáno právo účasti v systému veřejného zdravotního pojištění v období od narození do 8. 5. 2013. Jeho práva nebyla šetřena ani ve vztahu ke stanovení data účinků rozhodnutí v přezkumném řízení dle § 99 správního řádu; rozhodnutí je v této části nepřezkoumatelné.
8. Nakonec žalobce uvádí, že v napadeném rozhodnutí je nepřiměřeně restriktivně vyložen § 88 odst. 3 cizineckého zákona. I cizinec s dlouhodobým pobytem je oprávněn podat žádost o povolení k trvalému pobytu například z humanitárních důvodů dle § 66 odst. 1 písm. a) a b) cizineckého zákona. Výklad je také v rozporu s hlediskem teleologickým a zásadou v pochybnostech mírněji (*in dubio mitius*).
9. Žalobce proto navrhuje, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a žalobci přiznal náhradu nákladů řízení.
10. Ve vyjádření ze dne 20. 3. 2015 žalovaná uvádí, že otázku věcně příslušného nadřízeného orgánu mimo případy § 53 odst. 1 zákona o pojištění upravuje § 12 zákona o VZP. Na tuto obecnou zákonnou úpravu dále navazuje vnitřní předpis č. 3/2012, organizační řád VZP ČR, který vymezuje pravomoc ředitele pověřit ředitele odborů pracovními úkoly. Žalovaná proto servává na stejném názoru jako v napadeném rozhodnutí, že orgánem I. stupně byl příslušný odbor Ústředí a ředitel žalované byl orgánem II. stupně.
11. Žalovaná dále uvádí, že datum 13. 1. 2014 je pro zahájení přezkumného řízení irelevantní, neboť je směrodatné, kdy se o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl ředitel, nikoli žalovaná obecně. Ředitel se o něm dozvěděl dne 6. 6. 2014, kdy mu byl doručen podnět k zahájení přezkumného řízení. Do té doby vedl orgán I. stupně v dané věci šetření, k jehož zahájení dal podnět právě ředitel vydáním rozhodnutí o odvolání ve věci určení

právního vztahu nezletilé V. M. dne 4. 3. 2014. Bylo na Regionální pobočce Praha, aby posoudila oprávněnost nesprávného postupu v případě žalobce a případně podala nadřízenému orgánu podnět k přezkumnému řízení. Přezkumné řízení bylo zahájeno dne 6. 6. 2014, kdy byl podán podnět k přezkumnému řízení, a ve věci bylo rozhodnuto v zákonné lhůtě dne 15. 7. 2014.

12. Žalovaná namítá, že byly splněny zákonné podmínky pro provedení zkráceného přezkumného řízení. Spisová dokumentace nebyla doplňována a porušení právního předpisu bylo zjevné. Uváděná stanoviska a praxe Ministerstva vnitra jsou veřejně přístupná na internetových stránkách ministerstva a jsou součástí spisu jako e-mailová komunikace s Mgr. V. S.
13. Ohledně šetření žalobcových práv nabytých v dobré víře žalovaná uvádí, že rozhodnutím o určení právního vztahu dle § 142 správního řádu správní orgán pouze potvrzuje, že určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá nebo zanikl a kdy se tak stalo. Právo na účast v českém systému veřejného zdravotního pojištění vzniká při splnění zákonem stanovených podmínek. Předmětem přezkumného řízení je oprava dne vzniku právního vztahu.
14. Nakonec žalovaná považuje za správný svůj výklad § 88 odst. 3 cizineckého zákona, který je shodný s výkladem Ministerstva vnitra. Situace cizinců s trvalým pobytem a jejich dětí narozených na území České republiky je příznivější oproti situaci cizinců, kteří na území pobývají pouze na základě povolení k dlouhodobému pobytu, čemuž svědčí i § 66 odst. 1 písm. d) cizineckého zákona.
15. Žalovaná proto navrhuje, aby žaloba byla zamítnuta.

III.

Posouzení žaloby

16. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
17. Ačkoli strany požadovaly ve věci nařídít jednání, soud rozhodl dle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. bez něj, neboť v postupu žalované shledal podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mělo vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé, konkrétně se jednalo o závažné nerespektování několika ustanovení správního řádu týkajících se institutu přezkumného řízení.
18. Žaloba je důvodná.
19. Ze správních spisů zjistil zdejší soud tyto podstatné skutečnosti:
20. Rozhodnutím ze dne 18. 11. 2013, č. j. VZP-13-02193599-S877, rozhodla Regionální pobočka Praha, pobočka pro hl. m. Prahu a Středočeský kraj, žalované ve smyslu § 142 odst. 1 správního řádu o pojistném vztahu žalobce.
21. Dne 30. 5. 2014 pod č. j. VZP-13-02193599-S877 podala Regionální pobočka Praha, pobočka pro hl. m. Prahu a Středočeský kraj, podnět řediteli žalované ke zrušení rozhodnutí o určení pojistného vztahu.

22. Rozhodnutím ze dne 15. 7. 2014, č. j. VZP-14-01591149-D952, rozhodlo Ústředí žalované ve zkráceném přezkumném řízení tak, že zrušilo rozhodnutí o pojistném vztahu. Ústředí uvedlo, že mu byl dne 6. 6. 2014 doručen podnět orgánu I. stupně ke zrušení rozhodnutí o určení pojistného vztahu. Přitom shledalo důvody ke zrušení uvedeného rozhodnutí z důvodu, že pobyt pojištěnce po jeho narození nelze posuzovat dle § 88 odst. 3 cizineckého zákona jako trvalý z důvodu nesplnění podmínek daného ustanovení.
23. Rozhodnutím ze dne 9. 10. 2014, č. j. VZP-14-02323845-D942, ředitel Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky zamítl rozklad žalobce proti přezkumnému rozhodnutí s výše uvedeným odůvodněním (bod 3 tohoto rozsudku).
24. Žalobce namítá, že přezkumné řízení provedl věcně nepřislušný orgán, neboť o opravném prostředku proti přezkumnému rozhodnutí mělo rozhodovat Ministerstvo zdravotnictví.
25. Organizační struktura žalované je dle § 12 zákona o VZP v otázce členění na organizační složky stanovena zákonem (odst. 1) a v otázce působnosti těchto složek ponechána na vnitřních organizačních předpisech žalované (odst. 2). Ohledně povahy jednotlivých organizačních složek je podstatný právní závěr Nejvyššího správního soudu obsažený v rozsudku ze dne 16. 7. 2008, č. j. 3 Ans 8/2008-84 (všechna rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na: www.nssoud.cz), kde uvedený soud při výkladu citovaného ustanovení dospěl k závěru, že organizační složky žalované nejsou samostatnými správními orgány a že správním orgánem je toliko samotná Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky. Byť se daný judikát vztahoval k zákonu o VZP v dřívějším znění, je možné z něj vycházet i v tomto případě, neboť zákon o VZP ani po následných změnách neupravuje působnost a pravomoc jednotlivých organizačních složek žalované. Ve vztahu k otázce, kdo je nadřízeným správním orgánem žalované, soud vycházel z rozsudku ze dne 20. 9. 2017, č. j. 6 As 32/2017-38, bod 23 a 24, kde Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že postupem dle § 178 správního řádu není v případě žalované možné určit její nadřízený správní orgán. Byť se daný judikát vztahuje k poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, je § 178 obecným pravidlem pro určení nadřízeného správního orgánu, a proto je výklad zaujatý Nejvyšším správním soudem třeba použít i v tomto případě.
26. Při zohlednění obou výše uvedených závěrů soud shrnuje, že žalovaná vystupuje při výkonu veřejné správy neohledě na své vnitřní členění na organizační složky jako jeden správní orgán, který má stanovený nadřízený orgán (rozhodčí orgán zdravotní pojišťovny) jen v případech rozhodování dle § 53 odst. 1 zákona o pojištění. V ostatních případech výkonu veřejné správy jsou vztahy nadřízenosti a podřízenosti pro účely postupů podle správního řádu nastaveny vnitřní organizací žalované (§ 12 odst. 2 zákona o VZP), přičemž se jedná pouze o vzájemnou funkční příslušnost jednotlivých organizačních složek žalované, neboť tyto složky nejsou samostatnými správními orgány. Soud proto shledal, že žalobcova námitka, že o jeho odvolání proti přezkumnému rozhodnutí mělo rozhodovat Ministerstvo zdravotnictví, není důvodná.
27. Žalobce uvádí, že přezkumné řízení bylo zahájeno opožděně, neboť žalovaná o důvodu zahájení přezkumného řízení věděla nejpozději dne 13. 1. 2014, kdy ve věci V. M. zaujala opačný právní názor, a ředitel žalované se o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl nejpozději dne 4. 3. 2014, kdy vydal rozhodnutí o odvolání nezletilé V. M. ze dne 4. 3. 2014, č. j. VZP-14-00498670-D956.

28. Podle § 94 odst. 1 věty první správního řádu *v přezkumném řízení správní orgány z moci úřední přezkoumávají pravomocná rozhodnutí v případech, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu s právními předpisy.*
29. Podle § 95 odst. 1 správního řádu *správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal, zahájí z moci úřední přezkumné řízení, jestliže po předběžném posouzení věci dojde k závěru, že lze mít důvodně za to, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právními předpisy.*
30. Podle § 95 odst. 2 správního řádu *jestliže podnět k přezkumnému řízení dal účastník, může přezkumné řízení provést správní orgán, který přezkoumávané rozhodnutí vydal, pokud plně vyhoví účastníkovi, který podnět uplatnil, a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému jinému účastníkovi, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas. Jinak předá věc k provedení přezkumného řízení nadřízenému správnímu orgánu.*
31. Podle § 96 odst. 1 správního řádu *usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 1 roku od právní moci rozhodnutí ve věci.*
32. Soud předem shledal, že mezi stranami není sporu o tom, že ředitel žalované v řízení ve věci nezletilé V. M. ve svém rozhodnutí ze dne 4. 3. 2014, které vydal podle tvrzení žalobce pod č. j. VZP-14-00498670-D956, konstatoval, že nezletilá oprávněně namítala, že v případě žalobce orgán I. stupně vykládal odlišně § 88 odst. 3 cizineckého zákona. Tato skutečnost vyplývá
- z tvrzení žalobce (str. 3 až 4 žaloby);
 - dále z napadeného rozhodnutí (str. 3), kde je výslovně uvedeno, že „[k] námitce vydání napadeného rozhodnutí po uplynutí lhůty dvou měsíců ode dne, kdy se nadřízený orgán dozvěděl o důvodu zahájení přezkumného řízení, orgán druhého stupně uvádí, že v odvolacím řízení vedeném ve věci určení právního vztahu nezletilé V. M. k VZP ČR, odvolací orgán konstatoval, že námitka odvolatelky, že orgán prvního stupně se nevypořádal s její námitkou, že v případě nezletilého J. P. bylo postupováno rozdílně, je oprávněná, a uložil orgánu prvního stupně vypořádat se s námitkou rozdílného rozhodování. Bylo tedy na orgánu prvního stupně, aby posoudil oprávněnost námitky a v případě, že shledá důvody pro zrušení svého rozhodnutí v přezkumném řízení, aby podal nadřízenému orgánu podnět k přezkumnému řízení“;
 - a nakonec i z vyjádření žalované ze dne 29. 4. 2015 k žalobě (str. 5), kde žalovaná uvádí, že datum, kdy zaujala opačný názor na výklad daného ustanovení ve věci V. M., je irrelevantní, neboť „[...] žaloba směřuje proti Rozhodnutí žalovaného (rozhodnutí ředitele žalované, pozn. soudu), je tedy směrodatné, kdy se o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl žalovaný, nikoli VZP ČR obecně. Žalovaný se o něm dozvěděl dne 6. 6. 2014, kdy mu byl doručen podnět k zahájení přezkumného řízení. Do té doby vedl prvoinstanční orgán (RP Praha) v dané věci šetření, k jehož zahájení dal podnět právě žalovaný vydáním rozhodnutí o odvolání ve věci určení právního vztahu nezletilé V. M. dne 4. 3. 2014, v němž přisvědčil žadatelčině námitce, že RP Praha postupoval ve věci J. P. odlišně. Z uvedeného důvodu uložil RP Praha vypořádat se s uvedenou námitkou. Bylo tedy na RP Praha jako orgánu prvního stupně, aby posoudila oprávněnost námitky nesprávného postupu v případě J. P. a

v případě, že shledá důvody pro zrušení svého rozhodnutí, aby podala nadřízenému orgánu podnět k přezkumnému řízení. To bylo učiněno podnětem k zahájení přezkumného řízení zaslaným dne 6. 6. 2014“. Soud zvolil citaci daných pasáží z úkonů žalované ze dvou důvodů. Za prvé z nich vyplývá, že ředitel žalované nařídil ve věci V. M. nejpozději dne 4. 3. 2014 orgánu I. stupně, aby přezkoumal i ve věci žalobce rozhodnutí o určení pojistného vztahu, neboť měl pochybnosti o jeho zákonnosti, za druhé dokládají zásadní koncepční pochybení na straně žalované při využívání institutu přezkumného řízení.

33. Soud ohledně institutu přezkumného řízení uvádí, že se jedná o dozorčí prostředek upravený v hlavě IX správního řádu. Institut slouží k přezkumu pravomocných rozhodnutí, u kterých je podezření, že byla vydána v rozporu s právními předpisy (§ 94 odst. 1 správního řádu). Jelikož zrušení pravomocného rozhodnutí v přezkumném řízení může znamenat poměrně významný zásah do právní jistoty účastníků řízení, je realizace přezkumného řízení omezena řadou podmínek, zejména lhůtami k jeho zahájení a provedení (§ 96 odst. 1 a § 97 odst. 2 správního řádu), povinností správního orgánu chránit dobrou víru účastníků řízení (§ 94 odst. 4 a 5 správního řádu), nebo úplným vyloučením určitých rozhodnutí z přezkumu (§ 94 odst. 2 správního řádu). Ze své povahy je proto přezkumné řízení výjimečným právním prostředkem a podmínky pro jeho aplikaci je nutné vykládat restriktivně (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2014, č. j. 2 As 74/2013-45, č. 3166/2015 Sb. NSS, bod 25). Přezkumné řízení provádí zásadně správní orgán nadřízený tomu orgánu, který přezkoumávané rozhodnutí vydal (§ 95 odst. 1 správního řádu). Pouze ve výjimečných případech může provést přezkumné řízení sám orgán, který rozhodnutí vydal (§ 95 odst. 2 správního řádu).
34. V nyní posuzovaném případě se ředitel žalované dozvěděl v řízení ve věci nezletilé V. M. nejpozději dne 4. 3. 2014, kdy rozhodl o jejím odvolání, že ve věci žalobce bylo pravděpodobně rozhodováno v rozporu se zákonem. Namísto toho, aby jako nadřízený orgán sám v případě pochybností o zákonnosti rozhodnutí o určení pojistného vztahu přezkumné řízení provedl nebo jej nechal provést Ústředím žalované (§ 95 odst. 1 správního řádu), z nepochopitelných důvodů přikázal orgánu I. stupně, aby si sám posoudil, zda je rozhodnutí o učení pojistného vztahu v souladu se zákonem. Takový postup je v rozporu se zákonem, neboť orgán I. stupně může své vlastní rozhodnutí přezkoumávat jen k podnětu účastníka řízení (§ 95 odst. 2 správního řádu). Soud shledal, že ředitel žalované fakticky rezignoval na vlastní odpovědnost nadřízeného orgánu za zákonnost činnosti jemu podřízených organizačních složek žalované.
35. Pokud ředitel žalované vyjádřil pochybnosti o zákonnosti rozhodnutí o určení pojistného vztahu již dne 4. 3. 2014 v řízení ve věci nezletilé V. M., nejpozději od tohoto dne musela dle § 96 odst. 1 správního řádu začít plynout 2 měsíční lhůta pro zahájení přezkumného řízení. Lhůta pak skončila v pondělí dne 5. 5. 2014. Pokud prvním úkonem ve věci bylo dle § 98 správního řádu rozhodnutí vydané ve zkráceném přezkumném řízení dne 15. 7. 2014, č. j. VZP-14-01591149-D952, Ústředím VZP, rozhodnutí bylo vydáno již po uplynutí subjektivní lhůty, a tedy nemohlo být vůbec vydáno. Pro pořádek soud dodává, že pro zmeškání lhůty pro zahájení přezkumného řízení stačí, aby uplynula jedna ze lhůt stanovených v § 96 odst. 1 správního řádu, přičemž nehraje roli, zda se jedná o lhůtu dvouměsíční subjektivní, nebo jednorocní objektivní. Přitom dané lhůty limitují vydání rozhodnutí nejen v „klasickém“, ale i ve zkráceném přezkumném řízení (srov. cit. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. 3166/2015 Sb. NSS, bod 28).

36. Soud nadto poukazuje na skutečnost, že žalovaná je toliko správním orgánem s funkčním členěním, jehož organizační složky nemohou vystupovat jako samostatné správní orgány. To má vliv i na počátek běhu subjektivní lhůty dle § 96 odst. 1 správního orgánu, neboť zahájit přezkumné řízení lze nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl. Pokud je žalovaná jediným správním orgánem, subjektivní lhůta běží od chvíle, kdy se o důvodech pro zahájení přezkumného řízení dozví kterýkoli z orgánů (organizačních složek) žalované.
37. Otázku, kdy se správní orgán dozvěděl o důvodech pro zahájení přezkumného řízení, již vyřešila judikatura. Je to den, kdy příslušný orgán soustředí poznatky, informace a důkazní prostředky, z nichž je možno usoudit, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právními předpisy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2015, č. j. 9 As 183/2014-34). Ředitel žalované tak zjevně učinil nejpozději dne 4. 3. 2014, neboť právě tohoto dne přisvědčil argumentaci nezletilé V. M., že v případě žalobce bylo rozhodováno odlišně, a uložil orgánu I. stupně, aby přezkoumal rozhodnutí o určení pojistného vztahu žalobce. Toto skutkové zjištění je pro soud samo o sobě dostatečné pro učinění závěru, že přezkumné řízení vůbec nemělo proběhnout, neboť subjektivní lhůta pro zahájení přezkumného řízení byla zmeškána již ve vztahu k uvedenému datu. Přesto soud na okraj uvádí, že žalovaná se velmi pravděpodobně dozvěděla o důvodech pro zahájení přezkumného řízení ve věci rozhodnutí o určení pojistného vztahu žalobce již dříve, a to ve chvíli, kdy rozhodovala odlišně v I. stupni ve věci nezletilé V. M.
38. Soud dále jen na okraj a pro srovnání poukazuje na situaci, kdy rozhodnutí I. stupně vydá ústřední správní úřad. Případné přezkumné řízení by vedl při zohlednění § 178 odst. 2 věty páté správního řádu v případě ministerstva příslušný ministr, nebo v případě jiného ústředního správního úřadu příslušný vedoucí tohoto úřadu. Přitom není pochybností o tom, že subjektivní lhůta pro zahájení přezkumného řízení počíná plynout od chvíle, kdy se daný ústřední správní úřad dozví o důvodech pro jeho zahájení, tedy kdy se uvedená informace dostane do jeho sféry. Bylo by totiž takřka nemožné zkoumat a prokázat, kdy se určitá osoba s obsahem informace fakticky seznámila. Byť správní řád přiznává v určitých případech pravomoc rozhodovat vedoucímu ústředního správního úřadu, jen stěží si lze představit, že všechna rozhodnutí reálně vyhotovuje tento vedoucí. I z toho důvodu je nutné vycházet v otázce subjektivní lhůty z data, kdy se informace pro zahájení přezkumného řízení dostala do sféry správního orgánu, v jehož čele vedoucí stojí.
39. Na základě výše uvedených důvodů soud uzavírá, že jelikož přezkumné řízení v případě žalobce nemělo z důvodu marného uplynutí subjektivní propadné lhůty vůbec proběhnout, soud shledal jeho námitku důvodnou.
40. Další žalobní námitky se s ohledem na výše uvedený názor soudu stávají nepodstatnými. Soud se jimi proto zabýval toliko povšechně. Soud přisvědčuje žalobci, že nebyly splněny podmínky pro vydání rozhodnutí ve zkráceném přezkumném řízení, neboť nebyly z výše uvedených důvodů splněny podmínky pro realizaci přezkumného řízení vůbec. Pokud nemohlo přezkumné řízení proběhnout, nemá smysl se hlouběji zabývat otázkou, zda v něm mohlo dojít k zásahu do práv, která žalobce nabyl v dobré víře. Soud pouze na okraj uvádí, že žalovaná se otázkou, zda její postup nemohl zasáhnout do práv žalobce nabytých v dobré víře, zabývala jen formálně a nezohlednila skutečnost, že reálným předmětem případu žalobce byla otázka, zda žalovaná uhradí Fakultní nemocnici v Motole za žalobce částku 549 947,53 Kč, která představuje hodnotu hospitalizace žalobce po porodu v uvedené nemocnici (viz žalobcova žádost ze dne 17. 9. 2013 o určení dne vzniku

veřejného zdravotního pojištění). Soud považuje za nepochopitelné, pokud žalovaná tento rozměr případu žalobce zcela pominula a nezabývala se možností vzniku újmy na straně žalobce či jeho dobrou vírou v původně autoritativně deklarovaný právní stav. Stejně tak soud postrádal zdůvodnění, proč se žalovaná v odůvodnění rozhodnutí nezabývala stanovením účinků přezkumného rozhodnutí ve smyslu § 99 správního řádu. Nakonec soud uzavírá, že neřešil otázku výkladu § 88 odst. 3 cizineckého zákona, jelikož soud shledal, že žalovaná nemohla v případě žalobce přezkumné řízení provést z procesních důvodů, tedy nemohla přehodnotit ani hmotněprávní závěry vyslovené v předcházejícím pravomocném rozhodnutí o určení pojistného vztahu.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

41. Soud uvážil, že žaloba je důvodná, a proto napadené rozhodnutí zrušil pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mělo za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Vedle napadeného rozhodnutí soud zrušil z důvodu ekonomie řízení i přezkumné rozhodnutí žalované, tj. rozhodnutí prvního stupně (§ 78 odst. 3 s. ř. s.), neboť vůbec nemělo být vydáno. Soud věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.), v němž je vázána právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Jelikož žalovaná rozhodovala ve zkráceném přezkumném řízení, kde je prvním úkonem ve věci vydání rozhodnutí, a soud toto přezkumné rozhodnutí zrušil, soud odstranil celé nezákonné přezkumné řízení včetně úkonu, jímž bylo zahájeno. Žalovaná tak nebude ve věci přezkumného řízení činit žádné další úkony a bude ve vztahu k žalobci vycházet z rozhodnutí o určení pojistného vztahu.
42. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V řízení měl plný úspěch žalobce, a proto soud rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na nákladech řízení částku ve výši 9 800 Kč $[3000 + 2 \cdot (3100 + 300)]$ do 1 měsíce dnů od právní moci tohoto rozsudku do rukou jeho zástupce.
43. Výše nákladů řízení o žalobě sestává ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 3 000 Kč [položka 18 bod 2 písm. a) sazebníku poplatků k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích] a z odměny za zastoupení advokátem, jež náleží za 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, žaloba) ve výši 3 100 Kč za úkon dle § 11 odst. 1 písm. a) a d) na základě § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bod 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif. Dále k nákladům řízení patří i 2 režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Jelikož zástupce žalobce nedoložil, že je plátcem DPH, nezvyšují se náklady řízení v rozsahu odměny za právní zastoupení ve smyslu § 57 odst. 2 s. ř. s. o částku odpovídající této dani.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den

lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 24. dubna 2018

JUDr. Eva Pechová v.r.
předsedkyně senátu